

EVROPSKÁ KOMISE

V Bruselu dne 9.3.2010
KOM(2010) 82 v konečném znění

2010/0050 (COD)

Návrh

SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY

o právu na tlumočení a překlad v trestním řízení

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

1. ÚVOD

1. Cílem této směrnice Evropského parlamentu a Rady je stanovit společné minimální normy týkající se práva na tlumočení a překlad uplatňovaného při trestním řízení v celé Evropské unii. Tento návrh je prvním krokem v řadě opatření uvedených v cestovní mapě věnované procesnímu právu, přijaté Radou dne 30. listopadu 2009, podle níž má Komise postupně předkládat návrhy. Tento přístup je nyní považován za nejvhodnější způsob; bude napomáhat při nastolování a posilování vzájemné důvěry. Tento návrh je tedy třeba chápat jako součást balíčku právních předpisů, které budou předkládány v průběhu několika let a poskytnou minimální soubor procesních práv při trestním řízení v Evropské unii.

2. Cílem návrhu se mají zlepšit práva osob podezřelých ze spáchání trestného činu, které nerozumí jazyku používanému v trestním řízení a tímto jazykem nemluví. Skutečnost, že jsou v souvislosti s těmito právy k dispozici minimální společné normy, by měla usnadnit provádění zásady vzájemného uznávání, a zlepšit tak fungování soudní spolupráce mezi členskými státy EU.

3. Tento návrh je podobný návrhu, jenž byl předložen jakožto návrh rámcového rozhodnutí dne 8. července 2009[1], a nahrazuje jej. Text návrhu byl projednán v pracovních skupinách Rady. Na zasedání Rady pro spravedlnost a vnitřní věci dne 23. října 2009 bylo dosaženo dohody ohledně obecného přístupu, ale na přijetí před 1. prosincem 2009, kdy vstoupila v platnost Lisabonská smlouva, nebylo dost času, a dřívější návrh zastaral.

4. Pokud jde o právní základ, návrh vychází z čl. 82 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie. Uvedený článek stanoví, že *„[v] rozsahu nezbytném pro usnadnění vzájemného uznávání rozsudků a soudních rozhodnutí a policejní a justiční spolupráce v trestních věcech s přeshraničním rozměrem mohou Evropský parlament a Rada řádným legislativním postupem stanovit formou směrnic minimální pravidla. Tato minimální pravidla přihlížejí k rozdílům mezi právními tradicemi a systémy členských států.*

Týkají se:

a) vzájemné přípustnosti důkazů mezi členskými státy;

b) práv osob v trestním řízení;

c) práv obětí trestných činů;

d)[…]“.

Pro dobré fungování vzájemného uznávání je nutná vzájemná důvěra. Ke zlepšení vzájemné důvěry, a tím i spolupráce, je nezbytná určitá míra slučitelnosti.

---

[1] KOM(2009) 338, 8.7.2009.

5. Právo na tlumočení a překlad, které je zakotveno v Evropské úmluvě o lidských právech a lze jej odvodit také z Listiny základních práv Evropské unie[2], má pro obviněného ze spáchání trestného činu, který nerozumí jazyku, v němž je trestní řízení vedeno, zásadní význam, aby věděl, jaká obvinění jsou proti němu vznesena, a porozuměl řízení. V souladu s Evropskou úmluvou o lidských právech musí být pomoc tlumočníka a překladatele poskytována bezplatně.

6. Posouzení dopadu – SEK(2009) 915 a jeho shrnutí SEK(2009) 916. K návrhu z července 2009 provedla Komise posouzení dopadů, které se obdobně vztahuje na tento návrh směrnice. Zpráva o posouzení dopadů je k dispozici na adrese http://ec.europa.eu/governance/impact/ia_carried_out/docs/ia_2009/sec_2009_0917_en.pdf.

2. SOUVISLOSTI

7. Článek 6 odst. 3 Smlouvy o Evropské unii stanoví, že základní práva, která jsou zaručena Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod a která vyplývají z ústavních tradic společných členským státům, tvoří obecné zásady práva Unie. Článek 6 odst. 1 Smlouvy o Evropské unii stanoví, že Unie uznává práva, svobody a zásady obsažené v Listině základních práv Evropské unie ze dne 7. prosince 2000, ve znění upraveném dne 12. prosince 2007 ve Štrasburku, jež má stejnou právní sílu jako Smlouva o fungování Evropské unie a Smlouva o Evropské unii. Článek 47 Listiny základních práv zaručuje právo na spravedlivý proces, včetně práva na právní poradenství a zastoupení, zatímco článek 48 stanoví, že je třeba respektovat práva na obhajobu.

8. V závěrech předsednictví Evropské rady ze zasedání v Tampere[3] se uvádí, že vzájemné uznávání by mělo být základním kamenem justiční spolupráce, a také že vzájemné uznávání „...a nezbytné sbližování právních předpisů by usnadnilo […] soudní ochranu práv jednotlivce“[4].

9. Komise ve sdělení Radě a Evropskému parlamentu ze dne 26. července 2000 o vzájemném uznávání pravomocných rozsudků v trestních věcech[5] uvedla, že „je proto nezbytné nejenom zajistit, aby zacházení s podezřelými a právo na obhajobu neutrpělo prováděním zásady [vzájemného uznávání], ale dokonce zaručit zlepšení daných záruk v řízení“.

10. Tato myšlenka byla dále podpořena Programem opatření k provádění zásady vzájemného uznávání rozhodnutí ve věcech trestních[6] (dále jen „program opatření“),

---

2 Vysvětlení týkající se Listiny základních práv (Úř. věst. C 303, 14.12.2007), které tvoří přílohu Listiny, v souvislosti s článkem 48 uvádí: „Článek 48 má totožné znění jako čl. 6 odst. 2 a 3 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, které znějí: V souladu s čl. 52 odst. 3 Listiny má toto právo stejný smysl a rozsah jako právo zaručené Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod.“ Článek 52 odst. 3 Listiny uvádí: „Toto ustanovení nebrání tomu, aby právo Unie poskytovalo širší ochranu.“

3 Ze dnů 15. a 16. října 1999.

4 Bod 33 závěrů.

5 KOM(2000) 495, 29.7.2000.

6 Úř. věst. C 12, 15.1.2001, s. 10.

který přijala Rada a Komise. Tento program poukázal na to, že „vzájemné uznávání ve velké míře závisí na řadě parametrů, které podmiňují jeho účinnost“.

11. Mezi tyto parametry patří mechanismy na ochranu práv podezřelých (parametr 3) a definice společných minimálních norem nezbytných pro snazší uplatňování zásady vzájemného uznávání (parametr 4). Tento návrh směrnice je vyjádřením cíle, jímž je zlepšení ochrany práv jednotlivce.

12. Komise v roce 2004 předložila komplexní návrh[7] právních předpisů týkajících se některých důležitých práv obžalovaných v trestním řízení. Tento návrh Rada nemohla přijmout.

13. Rada pro spravedlnost a vnitřní věci přijala dne 30. listopadu 2009 cestovní mapu pro posílení procesních práv podezřelých nebo obviněných osob v trestním řízení[8], v níž požaduje postupné přijetí pěti opatření týkajících se některých důležitých procesních práv, a vyzývá Komisi, aby za tímto účelem předložila nezbytné návrhy. První opatření zamýšlené v rámci cestovní mapy se týká práva na tlumočení a překlad.

14. Stockholmský program, přijatý Evropskou radou ve dnech 10. až 11. prosince 2009[9], opět potvrdil důležitost práv jednotlivce v trestním řízení jakožto základní hodnotu Unie a nezbytný prvek jak vzájemné důvěry mezi členským státy, tak i důvěry veřejnosti v EU. Stockholmský program odkazuje na výše zmíněnou cestovní mapu jakožto nedílnou součást víceletého programu a vyzývá Komisi, aby předložila příslušné návrhy vedoucí k jejímu urychlenému provedení.

3. PRÁVO NA PŘEKLAD A NA TLUMOČENÍ PODLE EVROPSKÉ ÚMLUVY O LIDSKÝCH PRÁVECH A LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV EVROPSKÉ UNIE

15. Článek 5 Evropské úmluvy o lidských právech – Právo na svobodu a osobní bezpečnost – stanoví, že:

„1) Každý má právo na svobodu a osobní bezpečnost. Nikdo nesmí být zbaven svobody kromě následujících případů, pokud se tak stane v souladu s řízením stanoveným zákonem: (...)

f) zákonné zatčení nebo jiné zbavení svobody osoby (...) proti níž probíhá řízení o (...) vydání.

2) Každý, kdo je zatčen, musí být seznámen neprodleně a v jazyce, jemuž rozumí, s důvody svého zatčení a s každým obviněním proti němu.

(...)

4) Každý, kdo byl zbaven svobody zatčením nebo jiným způsobem, má právo podat návrh na řízení, ve kterém by soud urychleně rozhodl o zákonnosti jeho zbavení svobody a nařídil propuštění, je-li zbavení svobody nezákonné.“

---

7 KOM(2004) 328, 28.4.2004.
8 Úř. věst. C 295, 4.12.2009, s. 1.
9 Závěry Evropská rady, 10.–11. prosince 2009.

Článek 6 – Právo na spravedlivé řízení – stanoví, že:

„3) Každý, kdo je obviněn z trestného činu, má tato minimální práva:

a) být neprodleně a v jazyce, jemuž rozumí, podrobně seznámen s povahou a důvodem obvinění proti němu;

(...)

e) mít bezplatnou pomoc tlumočníka, jestliže nerozumí jazyku používanému před soudem nebo tímto jazykem nemluví.“

V Listině základních práv Evropské Unie jsou tato práva zakotvena v článku 6 a v článcích 47 až 50. Článek 47 konkrétně zaručuje právo na spravedlivý proces, včetně práva na právní poradenství a zastoupení; článek 48 zaručuje respektování presumpce neviny a práva na obhajobu[10].

16. Evropský soud pro lidská práva v souvislosti s článkem 6 Evropské úmluvy o lidských právech rozhodl, že obviněný má právo na bezplatné tlumočení, a to i v případě, že je uznán vinným, že má právo obdržet dokumenty popisující obvinění v jazyce, jemuž rozumí, že tlumočení musí být takové úrovně, aby mohl porozumět řízení, a že tlumočník musí být kompetentní. Právo obviněného na bezplatné tlumočení i v případě, že byl uznán vinným, bylo založeno rozhodnutím v případu *Luedicke, Belkacem a Koç v. Německo*[11]. V případu *Kamasinski v. Rakousko*[12] bylo stanoveno, že poskytnuté tlumočnické služby by měly být na takové úrovni, aby obžalovanému umožnily rozumět řízení, které je proti němu vedeno, a obhajovat se. Toto právo se vztahuje na písemné materiály a na přípravné řízení. Evropský soud pro lidská práva rozhodl, že úroveň tlumočení musí být „přiměřená“ a že podrobnosti obvinění musí být dané osobě sděleny v jazyce, jemuž rozumí (*Brozicek v. Itálie*[13]). Je povinností soudních orgánů prokázat, že obviněný přiměřeně mluví jazykem soudu, a není povinností obviněného prokázat, že tomu tak není[14]. Tlumočník musí být kompetentní a soudce musí zaručit spravedlivé řízení (*Cuscani v. Spojené království*[15]).

17. Návrh směrnice stanoví minimální požadavky a vychází z Evropské úmluvy o lidských právech a judikatury Evropského soudu pro lidská práva. Fórum Komise

---

10 Viz poznámku pod čarou č. 2.

11 *28. listopadu 1978, řada A, č. 29. „46.* Soud tedy shledal, že obvyklý význam pojmu […] ‚bezplatný‘ v čl. 6 odst. 3 písm. e) […] je potvrzen předmětem a účelem článku 6. Soud dospěl k závěru, že právo každé osoby, jež nemluví jazykem používaným u soudu, nebo tomuto jazyku nerozumí, chráněné v čl. 6 odst. 3 písm. e), obsahuje právo na bezplatnou pomoc tlumočníka, aniž by se od této osoby zpětně vyžadovala úhrada takto vzniklých nákladů.“

12 Ze dne 19. prosince 1989, řada A č.°168.

13 19. prosince 1989, (10964/84), Sb. rozh. 1989, s. 23.

14 „41[…] Italské soudní orgány měly přijmout opatření k jeho dodržení, aby bylo zajištěno dodržení požadavků stanovených v čl. 6 odst. 3 písm. a) (čl. 6-3-a), pokud neměly možnost dokázat, že žadatel ve skutečnosti ovládal italštinu v takové míře, aby z oznámení pochopil význam listu, kterým mu byly oznámeno obvinění vznesené proti němu. Ve spisových dokumentech ani ve výpovědích svědků vyslechnutých dne 23. dubna 1989 o tom nejsou žádné důkazy. V tomto bodě došlo tedy k porušení čl. 6 odst. 3 písm. a) (čl. 6-3-a).“

15 Ze dne 24. září 2002 – č. 3277/96.

pro úvahy o mnohojazyčnosti a odborné přípravě tlumočníků[16] vypracovalo zprávu obsahující doporučení týkající se kvality tlumočení a překladu. Tato zpráva byla výsledkem schůzek tohoto fóra svolaných generálním ředitelstvím Komise pro tlumočení v roce 2008, jejichž cílem bylo určit, zda je potřeba přijmout nějaká opatření, a pokud ano, o jaká by se mělo jednat. Fórum dospělo k závěru, že taková potřeba existuje, a vypracovalo doporučení, jak zlepšit poskytování služeb kompetentních a kvalifikovaných tlumočníků v trestním řízení. Mezi doporučeními se objevila například potřeba studijního plánu v oboru soudního tlumočnictví a systému jmenování, certifikace a registrace soudních tlumočníků.

18. Generální ředitelství pro překlady Evropské komise zahájilo iniciativu evropského magisterského studijního programu v oboru překladatelství. Ve spolupráci s odbornou skupinou významných členů akademické obce byl vytvořen referenční rámec pro univerzitní vzdělávání překladatelů sestávající z šesti dovedností. V září 2009 generální ředitelství pro překlady zřídilo síť programů v oblasti překladatelství na magisterské úrovni po celé EU s cílem zajistit vysokou úroveň vzdělávání překladatelů, včetně specializace na soudní překladatelství, a podpořit profil překladatelské profese ve všech členských státech.

19. V nutných případech lze na podporu úsilí členských států o splnění požadavků těchto právních předpisů náležitým způsobem využít možnosti financování, jež jsou k dispozici na úrovni Evropské unie, a zejména pokud jde o státem financovaná překladatelská a tlumočnická zařízení.

4. ZVLÁŠTNÍ USTANOVENÍ

Článek 1 – Oblast působnosti

19. Oblast působnosti zahrnuje trestní řízení a řízení týkající se výkonu evropského zatýkacího rozkazu. Vztahuje se na všechny osoby podezřelé ze spáchání trestného činu, a to až do vynesení konečného rozsudku (včetně všech opravných prostředků). Skutečnost, že se působnost směrnice vztahuje na všechny případy týkající se výkonu evropského zatýkacího rozkazu, je důležitá, protože rámcové rozhodnutí o evropském zatýkacím rozkazu se těmito právy zabývá jen obecně. V tomto smyslu se návrhem rozvíjí článek 5 Evropské úmluvy o lidských právech.

20. Jelikož z judikatury Evropského soudu pro lidská práva vyplývá, že článek 6 Evropské úmluvy o lidských právech by se měl vztahovat na osoby vyslýchané v souvislosti s trestnými činy bez ohledu na to, zda byly formálně obviněny, spadají do oblasti působnosti tohoto ustanovení i osoby zatčené či zadržené v souvislosti s obviněním z trestného činu. Uvedená práva platí od okamžiku, kdy je dotčené osobě sděleno, že je podezřelá ze spáchání trestného činu.

Článek 2 – Právo na tlumočení

21. Tento článek stanoví základní zásadu, že tlumočení by mělo být poskytováno během vyšetřovací a soudní fáze řízení, tj. během policejního výslechu, jednání před soudem a každého předběžného jednání nebo odvolání. Zahrnuje to tlumočení

[16] http://ec.europa.eu/commission_barroso/orban/docs/FinalL_Reflection_Forum_Report_en.pdf

komunikace mezi podezřelým nebo obviněným a jeho právním zástupcem. Je třeba, aby byl zaveden systém, s jehož pomocí bude možno zjistit, zda dotčená osoba potřebuje tlumočníka, a který umožní dotčené osobě napadnout rozhodnutí, že tlumočníka není zapotřebí, nebo zpochybnit kvalitu tlumočení.

22. Řízení podle evropského zatýkacího rozkazu jsou výslovně zahrnuta.

Článek 3 – Právo na překlad podstatných dokumentů

23. Aby bylo zaručeno spravedlivé trestní řízení, má podezřelý právo na písemný překlad podstatných dokumentů. V případu *Kamasinski v. Rakousko*[17] Evropský soud pro lidská práva rozhodl, že právo na tlumočení se vztahuje na „písemné materiály" a že obviněný by měl být dostatečně obeznámen s případem, aby se mohl hájit[18]. Dokumenty podstatné pro trestní řízení by proto měly zahrnovat obžalobu nebo obvinění a všechny důležité písemné materiály jako výpovědi hlavních svědků, které jsou nezbytné k tomu, aby obviněný byl „podrobně seznámen s povahou a důvodem obvinění proti němu" v souladu s čl. 6 odst. 3 písm. a) Evropské úmluvy o lidských právech. Měl by být rovněž zajištěn překlad jakéhokoliv příkazu k zadržení nebo opatření omezujícího osobní svobodu dotčené osoby a rozsudku, které jsou pro tuto osobu nezbytné, aby mohla uplatňovat právo na odvolání (viz článek 2 protokolu č. 7 Evropské úmluvy o lidských právech). Jsou-li dokumenty velmi rozsáhlé, lze překlad omezit na důležité pasáže.

24. Při řízení týkajícím se výkonu evropského zatýkacího rozkazu by evropský zatýkací rozkaz měl rovněž být přeložen.

25. Dotčená osoba se může také vzdát svého práva na překlad za podmínky, že jí před tím bylo poskytnuto právní poradenství.

Článek 4 – Náklady na tlumočení a překlad

26. Tento článek stanoví, že náklady na tlumočení a překlad nese členský stát. Právo obviněného na bezplatné tlumočení i v případě, že byl uznán vinným, bylo založeno rozhodnutím v případu *Luedicke, Belkacem a Koç v. Německo*[19].

---

17 Ze dne 19. prosince 1989, řada A, č.°168.

18 „74. Právo […] na bezplatnou pomoc tlumočníka se vztahuje nejen na ústní výpověď učiněnou před soudem, ale i na písemný materiál a na přípravné řízení. Ustanovení odst. 3 písm. e) (čl. 6-3-e) vyjadřuje, že osoba ‚obviněná ze spáchání trestného činu', která nerozumí jazyku používanému před soudem nebo tímto jazykem nemluví, má právo na bezplatnou pomoc tlumočníka při překladu nebo tlumočení všech takových dokumentů nebo výpovědí použitých během řízení vedeného proti němu, jimž musí nezbytně porozumět nebo jež je potřebné přeložit do jazyka soudu, aby byl zaručen spravedlivý proces. […] Ustanovení odst. 3 písm. e) (čl. 6-3-e) však nezachází tak daleko, aby požadovalo písemný překlad všech písemných důkazů nebo úředních dokumentů během řízení. Pomoc tlumočníka by měla být poskytnuta v takovém rozsahu, aby umožnila obžalovanému seznámit se s řízením, které je proti němu vedeno a obhajovat se, zejména tak, že soudu předloží svou verzi událostí. S ohledem na potřebu, aby právo zaručené v odst. 3 písm. e) (čl. 6-3-e) bylo účinné a účelné, mají příslušné orgány nejen povinnost jmenovat tlumočníka, ale pokud k tomu vyzývají určité okolnosti, je tato povinnost rozšířena také na následnou kontrolu nad přiměřeností poskytovaného tlumočení (viz rozsudek v případu Artico)."

19 „Soud tedy shledal, že obvyklý význam pojmu […] ‚bezplatný' v čl. 6 odst. 3 písm. e) […] je potvrzen předmětem a účelem článku 6. Soud dospěl k závěru, že právo každé osoby, jež nemluví jazykem používaným u soudu, nebo tomuto jazyku nerozumí, chráněné v čl. 6 odst. 3 písm. e), obsahuje právo

Článek 5 – Kvalita tlumočení a překladu

27. Tento článek stanoví základní požadavky na zaručení kvality tlumočení a překladu. Příslušná doporučení jsou uvedena ve zprávě Fóra pro úvahy o mnohojazyčnosti a odborné přípravě tlumočníků[20].

Článek 6 – Ustanovení o zákazu snížení úrovně právní ochrany

28. Účelem tohoto článku je zajistit, aby stanovení společných minimálních norem v souladu s touto směrnicí nevedlo ke snížení norem v některých členských státech a aby byly zachovány normy stanovené Evropskou úmluvou o lidských právech, Listinou základních práv a dalšími ustanoveními mezinárodního práva. Členské státy mohou nadále zcela libovolně přijímat normy nad rámec norem dohodnutých v této směrnici.

Článek 7 – Provádění

29. Tento článek stanoví, že členské státy musí provést tuto směrnici do x/xx/ 20xx a ve stejné lhůtě musí sdělit Radě a Komisi znění předpisů, kterými do svého vnitrostátního práva tuto směrnici provedly.

Článek 8 – Zpráva

30. Do 12 měsíců po provedení směrnice musí Komise předložit Evropskému parlamentu a Radě zprávu posuzující, do jaké míry přijaly členské státy opatření nezbytná k dosažení souladu s touto směrnicí, společně s případnými legislativními návrhy.

Článek 9 – Vstup v platnost

31. Tento článek stanoví, že směrnice vstupuje v platnost dvacátým dnem po vyhlášení v *Úředním věstníku Evropské unie*.

5. ZÁSADA SUBSIDIARITY

32. Cíle návrhu nemůže být uspokojivě dosaženo na úrovni samotných členských států, protože návrh má podpořit vzájemnou důvěru mezi nimi, a proto je důležité dohodnout se na společných minimálních normách platných v celé Evropské unii. Návrh sblíží podstatné procesní předpisy týkající se tlumočení a překladu při trestním řízení s cílem nastolit vzájemnou důvěru. Návrh je tedy v souladu se zásadou subsidiarity.

---

na bezplatnou pomoc tlumočníka, aniž by se od této osoby zpětně vyžadovala úhrada takto vzniklých nákladů.“

[20] Viz poznámka pod čarou 14.

6. ZÁSADA PROPORCIONALITY

33. Návrh je v souladu se zásadou proporcionality, protože se omezuje na míru nezbytně nutnou k dosažení uvedených cílů na evropské úrovni a nepřekračuje rámec toho, co je pro tento účel nezbytné.

2010/0050 (COD)

Návrh

SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY

o právu na tlumočení a překlad v trestním řízení

EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na čl. 82 odst. 2 této smlouvy,

s ohledem na návrh Evropské komise[21],

po předání návrhu legislativního aktu vnitrostátním parlamentům,

s ohledem na stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru[22],

s ohledem na stanovisko Výboru regionů[23],

v souladu s řádným legislativním postupem,

vzhledem k těmto důvodům:

(1) Článek 47 Listiny základních práv Evropské unie zaručuje právo na spravedlivý proces, včetně práva na právní poradenství a zastoupení. Článek 48 Listiny zaručuje respektování presumpce neviny a práv na obhajobu.

(2) Evropská unie si stanovila cíl vytvořit a udržovat prostor svobody, bezpečnosti a práva. Podle závěrů Evropské rady ze zasedání v Tampere ve dnech 15. a 16. října 1999, a zejména bodu 33 těchto závěrů, by měla být zásada vzájemného uznávání základním kamenem justiční spolupráce v občanských i trestních věcech v rámci Evropské unie.

(3) Dne 29. listopadu 2000 Rada v souladu se závěry zasedání v Tampere přijala Program opatření pro uplatňování zásady vzájemného uznávání rozhodnutí ve věcech trestních[24]. V úvodu programu opatření se vysvětluje, že cílem vzájemného uznávání je „posílit spolupráci mezi členskými státy, ale také zlepšit ochranu práv jednotlivce“.

(4) Provádění zásady vzájemného uznávání rozhodnutí v trestních věcech předpokládá, že členské státy budou mít vzájemnou důvěru ve své systémy trestního soudnictví. Rozsah uplatňování vzájemného uznávání do značné míry závisí na mnoha

---

21 Úř. věst. C , , s. .
22 Úř. věst. C , , s. .
23 Úř. věst. C , , s. .
24 Úř. věst. C 12, 15.1.2001, s. 10.

parametrech, mezi něž patří „mechanismy na ochranu práv […] podezřelých“[25] a společné minimální normy nezbytné pro snazší uplatňování zásady vzájemného uznávání.

(5) Vzájemné uznávání lze úspěšně provádět pouze v prostředí vzájemné důvěry, kdy nejen soudní orgány, ale i účastníci trestního řízení považují rozhodnutí soudních orgánů jiných členských států za rovnocenná s vlastními rozhodnutími, k čemuž je nezbytná „nejen důvěra v přiměřenost předpisů partnera, ale i důvěra v to, že tyto předpisy budou správně uplatňovány“[26].

(6) Přestože všechny členské státy jsou stranami Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, zkušenost ukázala, že tato skutečnost ne vždy zaručuje dostatečnou úroveň důvěry v systémy trestního soudnictví jiných členských států.

(7) Článek 82 odst. 2 Smlouvy stanoví zavedení minimálních pravidel použitelných ve všech členských státech s cílem usnadnit vzájemné uznávání rozsudků a soudních rozhodnutí a policejní a justiční spolupráci v trestních věcech s přeshraničním rozměrem. Společné minimální normy by měly vést k větší důvěře v systémy trestního soudnictví všech členských států, což by se zase mělo projevit v účinnější justiční spolupráci v atmosféře vzájemné důvěry.

(8) Dne 30. listopadu 2009 Rada přijala cestovní mapu pro posílení procesních práv, v níž Komisi vyzývá k postupnému předkládání návrhů týkajících se práva na tlumočení a překlad, práva na informace o právech, práva na právní poradenství před soudním řízením i během něho, práva zadržené osoby komunikovat se členy rodiny, zaměstnavateli a konzulárními úřady a ochrany zranitelných podezřelých osob.

(9) Tato směrnice, která je prvním opatřením uvedené cestovní mapy, by měla stanovit společné normy, jež budou používány v oblasti tlumočení a překladu při trestním řízení s cílem zvýšit nezbytnou důvěru mezi členskými státy.

(10) Právo na tlumočení a překlad pro osoby, které nerozumějí jazyku trestního řízení, jsou zakotvena v článku 6 Evropské úmluvy o lidských právech, které ve své judikatuře vyložil Evropský soud pro lidská práva. Směrnice by měla usnadnit uplatňování těchto práv v praxi, a to s ohledem na zajištění práva na spravedlivé řízení.

(11) Práva stanovená touto směrnicí by se měla vztahovat také na řízení týkající se výkonu evropského zatýkacího rozkazu. Vykonávající členské státy by měly vyžádané osobě, která nerozumí jazyku řízení nebo tímto jazykem nehovoří, poskytnout tlumočnické a překladatelské služby a nést náklady s nimi spojené.

(12) Podezřelá nebo obviněná osoba by měla mít mimo jiné možnost vysvětlit svému právnímu zástupci svou vlastní verzi událostí, poukázat na tvrzení, s nimiž nesouhlasí, a upozornit jej na skutečnosti, jichž by mělo být použito pro její obhajobu.

---

[25] Úř. věst. C 12, 15.1.2001, s. 10.
[26] KOM(2000) 495, 26.7.2000, s. 4.

(13) Rozhodnutí, že tlumočení či překlad nejsou zapotřebí, by mělo být přezkoumatelné. Členské státy by měly zajistit, aby podezřelý nebo obviněný měl právo zpochybnit rozhodnutí shledávající, že tlumočení není zapotřebí, včetně případů, kdy je tlumočení či překlad natolik nedostatečné, že nastává situace, jako by tlumočení nebylo k dispozici.

(14) Povinnost zajistit péči podezřelým nebo obviněným, kteří se mohou octnout ve znevýhodněném postavení, zejména kvůli tělesnému postižení, které ovlivňuje jejich schopnost účinné komunikace, přispívá k nestrannému výkonu spravedlnosti. Příslušné orgány by proto měly zajistit, aby tyto osoby mohly účinně uplatňovat práva stanovená touto směrnicí tím, že tyto orgány věnují pozornost veškerým potenciálním omezením, která ovlivňují schopnost dotyčných osob sledovat průběh řízení a dorozumět se, a přijmou vhodná opatření k zajištění těchto práv.

(15) Pro zajištění spravedlivého řízení je nezbytné, aby byly podezřelému nebo obviněnému přeloženy podstatné dokumenty. Podstatnými dokumenty, které mají být přeloženy, se rozumí mimo jiné příkaz k zadržení omezující osobní svobodu příslušné osoby, obžaloba anebo obvinění, podstatné důkazní materiály a rozsudek.

(16) Vzdání se práva na písemný překlad dokumentů by mělo být jednoznačné a mělo by být platné pouze po obdržení právního poradenství.

(17) Účinnost tlumočení a překladu by měla být zajištěna různými prostředky, jako je poskytování odborné přípravy soudcům, právním zástupcům, státním zástupcům, policii a dalším příslušným soudním zaměstnancům s cílem zvýšit povědomí o situaci těch, kdo tlumočení potřebují, a těch, kdo je poskytují.

(18) Tato směrnice by měla stanovit minimální pravidla. Členské státy by měly mít možnost práva stanovená touto směrnicí rozšířit, aby poskytovaly vyšší úroveň ochrany také v situacích, jimiž se tato směrnice výslovně nezabývá. Úroveň ochrany by nikdy neměla být nižší než normy stanovené Evropskou úmluvou o lidských právech v souladu s tím, jak ji vykládá Evropský soud pro lidská práva.

(19) Tato směrnice uznává základní práva a dodržuje zásady uznané zejména Listinou základních práv Evropské unie. Tato směrnice usiluje především o podporu práva na svobodu, práva na spravedlivý proces a práva na obhajobu, a v souladu s tím musí být provedena.

(20) Členské státy by měly zajistit, aby ustanovení této směrnice, která odpovídají právům zaručeným Evropskou úmluvou o lidských právech, byla provedena v souladu s těmito právy a s příslušnou judikaturou Evropského soudu pro lidská práva.

(21) Jelikož cíle dosáhnout společných minimálních norem nemohou členské státy dosáhnout jednostranným jednáním ani na ústřední, ani na regionální či místní úrovni, ale pouze na úrovni Unie, mohou Evropský parlament a Rada přijmout opatření v souladu se zásadou subsidiarity podle článku 5 Smlouvy o Evropské unii. V souladu se zásadou proporcionality, stanovenou v témže článku, nepřekračuje tato směrnice rámec toho, co je nezbytné pro dosažení tohoto cíle.

(22) V souladu s články 1, 2, 3 a 4 Protokolu o postavení Spojeného království a Irska s ohledem na prostor svobody, bezpečnosti a práva, připojeného ke Smlouvě o fungování Evropské unie, Spojené království a Irsko oznámily své přání účastnit se

přijetí a používání této směrnice]/[Aniž je dotčen článek 4 Protokolu o postavení Spojeného království a Irska s ohledem na prostor svobody, bezpečnosti a práva, připojeného ke Smlouvě o fungování Evropské unie, nebude se Spojené království a Irsko účastnit přijetí této směrnice, a proto pro ně nebude závazná ani použitelná][27]. V souladu s články 1 a 2 Protokolu o postavení Dánska, připojeného ke Smlouvě o Evropské unii a ke Smlouvě o fungování Evropské unie, se Dánsko neúčastní přijímání této směrnice, a proto pro ně není závazné ani použitelné.

PŘIJALY TUTO SMĚRNICI:

Článek 1
Předmět a oblast působnosti

1. Touto směrnicí se stanoví pravidla týkající se práva na tlumočení a překlad při trestním řízení a při řízení týkajícím se výkonu evropského zatýkacího rozkazu.

2. Členské státy zajistí, aby se tato práva, uvedená v odstavci 1, vztahovala na jakoukoli osobu od okamžiku, kdy jí příslušné orgány členských států sdělí, že je podezřelá ze spáchání trestného činu, až do ukončení trestního řízení.

Článek 2
Právo na tlumočení

1. Členské státy zajistí, aby podezřelému nebo obviněnému, který nerozumí jazyku dotčeného trestního řízení a tímto jazykem nemluví, byly bez prodlení poskytnuty tlumočnické služby v kvalitě dostatečné pro zaručení spravedlivého trestního řízení. Tlumočení se poskytuje při řízení před vyšetřovacími a soudními orgány, a to i během policejního výslechu, při všech nutných schůzkách podezřelého s právním zástupcem, při všech soudních jednáních a při všech nezbytných předběžných jednáních.

2. Členské státy zajistí, aby podezřelému bylo v případě nutnosti tlumočeno právní poradenství, které je mu poskytováno při trestním řízení.

3. Členské státy zajistí, aby byl zaveden postup pro zjištění, zda podezřelý nebo obviněný rozumí jazyku trestního řízení a zda tímto jazykem mluví.

4. Členské státy zajistí, aby měl podezřelý nebo obviněný právo zpochybnit rozhodnutí, podle něhož není tlumočení zapotřebí.

5. Právo na tlumočení se vztahuje i na pomoc osobám s poruchou sluchu nebo řeči.

6. Při řízeních týkajících se výkonu evropského zatýkacího rozkazu členské státy zajistí, aby každé osobě, která je účastníkem takového řízení a nerozumí jazyku tohoto řízení a tímto jazykem nemluví, bylo poskytnuto tlumočení.

---

[27] Konečné znění tohoto bodu odůvodnění směrnice bude záviset na aktuálním postoji Spojeného království a Irska přijatém v souladu s ustanoveními protokolu č. 21.

Článek 3

Právo na písemný překlad podstatných dokumentů

1. Členské státy zajistí, aby podezřelému nebo obviněnému, který nerozumí jazyku dotčeného trestního řízení, byl poskytnut bezplatný písemný překlad všech podstatných dokumentů v kvalitě dostatečné pro zaručení spravedlivého trestního řízení.

2. Podstatnými dokumenty, které mají být přeloženy, se rozumí mimo jiné příkaz k zadržení omezující osobní svobodu příslušné osoby, obžaloba anebo obvinění, podstatné důkazní materiály a rozsudek.

3. Podezřelý nebo obviněný nebo jeho právní zástupce mohou předložit odůvodněnou žádost o překlad dalších dokumentů, mimo jiné právního poradenství poskytnutého písemně právním zástupcem podezřelého.

4. Členské státy zajistí, aby měl podezřelý nebo obviněný právo zpochybnit rozhodnutí, podle něhož není překlad zapotřebí.

5. Při řízeních týkajících se výkonu evropského zatýkacího rozkazu členské státy zajistí, aby každé osobě, jež je účastníkem takového řízení a nerozumí jazyku, v němž je evropský zatýkací rozkaz vydán, byl poskytnut překlad tohoto dokumentu.

6. Osoba, která má právo na překlad dokumentů podle tohoto článku, se může tohoto práva vzdát poté, co jí bylo v dané věci poskytnuto právní poradenství.

Článek 4

Členské státy nesou náklady na tlumočení a překlad

Členské státy hradí náklady na tlumočení a překlad vzniklé při uplatňování článků 2 a 3 bez ohledu na výsledek řízení.

Článek 5

Účinnost tlumočení a překladu

1. Tlumočení a překlad se poskytují takovým způsobem, aby se zajistilo, že podezřelý nebo obviněný je schopen úplně vykonávat svá práva.

2. Členské státy poskytují odbornou přípravu soudcům, právním zástupcům, státním zástupcům, policejním úředníkům a dalším příslušným soudním zaměstnancům, aby bylo zajištěno, že je podezřelý schopen řízení porozumět a že je úloha tlumočníků a překladatelů lépe chápána.

Článek 6

Ustanovení o zákazu snížení úrovně právní ochrany

Žádné ustanovení této směrnice nesmí být vykládáno tak, že omezuje jakákoliv práva a procesní záruky, které mohou být zaručeny Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod, Listinou základních práv Evropské unie, dalšími příslušnými

ustanoveními mezinárodního práva nebo podle zákonů členského státu, které poskytují vyšší úroveň ochrany, nebo se od těchto práv a procesních záruk odchyluje.

Článek 7
Provádění

1. Členské státy uvedou v účinnost právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí do …* (* – 24 měsíců ode dne, kdy tato směrnice vstoupí v platnost).

2. Tato opatření přijatá členskými státy musí obsahovat odkaz na tuto směrnici nebo musí být takový odkaz učiněn při jejich úředním vyhlášení. Způsob odkazu si stanoví členské státy.

3. Členské státy předají Komisi text ustanovení, jimiž se do vnitrostátních právních předpisů provádí povinnosti, které se jim touto směrnicí ukládají, spolu s tabulkou srovnávající ustanovení této směrnice s odpovídajícími vnitrostátními předpisy.

Článek 8
Zpráva

Komise musí do … [*36 měsíců po vyhlášení této směrnice v Úředním věstníku*] předložit Evropskému parlamentu a Radě zprávu posuzující, do jaké míry přijaly členské státy opatření nezbytná k dosažení souladu s touto směrnicí, společně s případnými legislativními návrhy. Tato zpráva se bude zabývat budoucími dopady na náklady plynoucími z opatření přijatých členskými státy podle této směrnice.

Článek 9
Vstup v platnost

Tato směrnice vstupuje v platnost dvacátým dnem po vyhlášení v *Úředním věstníku Evropské unie*.

Článek 10

Tato směrnice je určena členským státům v souladu se Smlouvami.

V Bruselu dne […].

Za Evropský parlament	*Za Radu*
předseda	*předseda*